

Wie kan er tegen een lofzang op de schepping zijn?

tekst Alain Verheij

Hoe kan een polariserend onderwerp als klimaatverandering toch een plek krijgen in de liturgie? Het artiestencollectief The Porter's Gate maakte een plaat vol kerkmuziek over de schepping in de vertrouwde taal van de Bijbel.

'Kan De Nieuwe Koers zich permitteren om ook maar één editie voorbij te leven aan klimaatverandering?', vroeg hoofdredacteur Felix de Fijter zich af in zijn commentaar van vorige maand. In het verlengde daarvan ligt een bredere kwestie: kan de kerk het zich permitteren om ook maar één zondag te negeren dat Gods schepping zucht onder hoe we met haar omgaan? Ik vind van niet. En toch bedankte een vrouw mij expliciet na een kerkdienst waarin ik had gebeden voor het klimaat. Blijkbaar was ze niet gewend dat een voorganger dit thema benoemde. Dat kan verschillende redenen hebben. Misschien is het een blinde vlek van sommige dominees, of zijn ze bang voor polarisatie in de gemeente. Of misschien is de reden veel pragmatischer: een gebrek aan liturgische handvatten om de kerkdienst een groen tintje te geven.

Voor dat laatste probleem heeft het Amerikaanse artiestencollectief The Porter's Gate onder de noemer *Climate Vigil Songs* een compleet album met kerkmuziek afgeleverd, inclusief rechtenvrije partituren. Het doel is dat de veertien nieuwe liederen, die allemaal een klimaatgerelateerde tekst hebben, door kerken worden

opgepikt en in de liturgie verwerkt. The Porter's Gate is opgericht door Isaac en Megan. Zij worden bijgestaan door een semi-vaste groep muzikanten, waaronder Paul Zach, Urban Doxology, Audrey Assad, Leslie Jordan (bekend van All Sons & Daughters) en Josh Garrels. Terwijl ik dit schrijf, schalt er bijvoorbeeld een aanstekelijk loflied op het bijbelse jubeljaar door mijn speakers – en intussen blokkeren demonstrerende boeren diverse snelwegen in Nederland.

Het onderwerp 'klimaat' polariseert, zoveel is bekend. Klimaatwetenschapper Katharine Hayhoe, die vorige maand in ons land was en de afgelopen jaren twee keer in *De Nieuwe Koers* heeft gestaan, wordt met de dood bedreigd. Juist in Amerikaanse evangelicale kringen is het lang niet altijd populair om te pleiten voor maatregelen tegen klimaatverandering. Om het debat te frustreren wordt er ook in Nederland weleens schamper van 'klimaatreligie' gesproken. Ecologie zou geen wetenschappelijk gefundeerde maatschappelijke betrokkenheid zijn, maar een sprookjesgeloof. De nieuwe *Climate Vigil Songs* zullen door deze tegenstanders als Trojaans paard worden beschouwd.

De liedschrijvers lijken zich gelukkig bewust te zijn geweest van het risico van hun project. Om verdachtmaking te ondervangen, hebben ze zich aangesloten bij heel traditionele bijbelse en liturgische elementen. Wie kan er tegen een lofzang op de schepping zijn, en tegen motieffes uit de Psalmen en de Bergrede? 'De boosdoeners zullen kwijtraken wat ze hebben gestolen', zingt men, en 'De schepping zucht, maar Hij maakt alle dingen nieuw'. Zo vestigen ze de aandacht van de kerkganger op urgente groene thema's, maar blijven ze tegelijkertijd de bekende christelijke taal trouw. Als tegenstanders van 'de nieuwe klimaatreligie' hier moeite mee hebben, hebben ze moeite met de Bijbel zelf.

Driepuntenpreek

Het doel van de *Climate Vigil Songs* is volgens de initiators driedelig. Ten eerste willen de liedschrijvers benadrukken hoe mooi en wonderlijk (Gods werk in) de schepping is. Ten tweede willen ze erbij stilstaan dat er veel is misgegaan, en dat wij daarin allemaal onze verantwoordelijkheid dragen. Ten derde willen ze kerkgangers motiveren en in beweging zetten: er gaat iets moois kapot, wat gaan we daaraan doen? In deze aanpak klinkt het wel als de traditionele driepuntenpreek, maar dan in de volgorde: dankbaarheid-ellen-de-verlossing.

Dit alles maakt van de *Climate Vigil Songs* ten diepste geen vooruitstrevende beweging, geen activistische pioniersactie, maar wel een goed getimede herinnering aan dat wat we allang hebben, maar dreigen te

vergeten. Als ik ons kerkelijk liedboek erop nasla, vind ik in het register een kopie 'Schepping' met een lijst van twintig zingbare liederen die expliciet over de natuur gaan. In werkelijkheid zijn er veel meer: liederen waarin wordt gedankt voor de oogst, en waarin wordt opgeroepen om eerlijk om te gaan met de opbrengst van het land. Voeg daarbij een groot deel van de psalmen, die geschreven werden tussen de schapen, gaarden en akkers, en als zodanig allemaal wel een linkje met de schepping hebben.

Waar dit nieuwe album goed in slaagt, is de kerken laten zien hoeveel bruikbaar materiaal er nu eigenlijk al in ons vocabulaire zit, als je het over ecologie wilt hebben. Zo moest ik recentelijk preken over een confrontatie tussen Jezus en varkenshoeders. De week erna werd Elisa, een jonge veehouder, achter zijn span ossen vandaan geroepen om profeet te worden. Eerder kwam een Hebreeuwse profeet voorbij die zei dat er veel natuurrampen gingen plaatsvinden als de mensen hun leven niet zouden beteren. Het klimaat is overal om ons heen, en dat was ook al zo ten tijde van Abraham, Ruth en Franciscus. Het is van groot belang dat het klimaat juist in deze tijd niet ondergesneeuwd raakt in de kerk. Om dat te vermijden en tegelijkertijd polarisatie te voorkomen, is het een goed idee om alle waardevolle bronnen die we al hebben, eens opnieuw door een groene bril te gaan bekijken. Zoals voor de hele schepping geldt: wij waren al die tijd al rijker dan we beseften.

Climate Vigil Songs
The Porter's Gate
Worship Project

Klimaatliederen voor de kerk

Climate Vigil Songs verscheen om tegemoet te komen aan de behoefte van kerken aan liederen die de klimaatproblematiek benoemen. Initiatiefnemer is The Porter's Gate, een Amerikaans collectief van betrokken liedjesmakers, muzikanten, predikanten en professionals uit de muziekindustrie. Samen vertegenwoordigen zij diverse schakeringen binnen de geloofstraditie met als gemeenschappelijk doel eredienst en lofprijzing op een gepaste manier te laten aansluiten bij de belevingswereld van gelovigen van nu. Eerder maakte The Porter's Gate al liederen rondom thema's als 'rechtvaardigheid', 'de naaste' en 'arbeid'. Het album *Climate Vigil Songs* is via vele kanalen te beluisteren. De muziek vertegenwoordigt een breed palet aan stijlen, maar kent dankzij de zorgvuldig op elkaar afgestemde arrangementen ook samenhang. Professionele vocalisten als Fernando Ortega, Josh Garrels, Matt Maher en Sara Groves zetten de melodieën duidelijk neer. Op enthousiaste momenten krijgen ze hulp van een speels zingend koor. Bij sommige liederen heeft de gitaar een prominente rol, op andere momenten is de piano het voornaamste begeleidingsinstrument, vaak na enkele coupletten ondersteund door een band met orgel of strijkers.

De liederen klinken hedendaags en hoewel ze nieuw zijn, zijn ze na een paar keer goed mee te zingen. Uiteindelijk is het de bedoeling dat de liederen in kerken worden gezongen. Hier en daar hebben de makers van *Climate Vigil Songs* gebruikgemaakt van een variatie op een Geneefse psalmmelodie. Andere liederen bevatten knipogen naar de gospeltraditie. De muziek bewandelt een veilige middenweg, zodat er voor vrijwel iedereen wel iets bij zal zitten (al dan niet in een Nederlandse vertaling). De teksten zijn met zorg en met gevoel voor stijl en subtiele bewoordingen geschreven. Net als in de bijbelse psalmen wisselen jubelzang, klaagliederen, woede-uitbarstingen en uitingen van ontzag voor de schoonheid van de schepping elkaar af. Liedteksten en muziek komen zo spoedig mogelijk beschikbaar via theportersgate.com.